

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judcători – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de inculpatul Carp Ion, împotriva sentinței Judecătoriei Ungheni din 24 februarie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 mai 2014, în cauza penală în privința lui

Carp Ion Mihail,

născut la 23 octombrie 1956, originar și domiciliat în r-nul Ungheni, s. Cetireni.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 04 aprilie 2013 - pînă la 24 februarie 2014 (instanța de fond);*
- 2. de la 21 martie 2014 - pînă la 21 mai 2014 (instanța de apel);*
- 3. de la 18 august 2014 - pînă la 02 decembrie 2014 (instanța de recurs ordinar).*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 24 februarie 2014, Carp Ion a a fost condamnat:

- în baza art. 168 alin.(1) Cod penal la 2 ani închisoare,
- în baza art. 360 alin.(2) Cod penal la 2 ani închisoare.

Conform art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, definitiv i-a fost stabilită pedeapsa de 3 ani închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 4 ani.

S-a încasat din contul lui Carp I. în beneficiul părții vătămate Dragomir Nicolai prejudiciul material în sumă de 15 000 lei.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, Carp Ion, la sfârșitul lunii martie 2011, prin înșelăciune manifestată de promisiunea unui câștig iminent de 1000 lei lunar și acordarea condițiilor de hrană, cazare și îmbrăcăminte, folosindu-se de starea vulnerabilă a persoanei, fără întocmirea de acte privind fixarea condițiilor de lucru, a obținut acordul viciat al lui Dragomir Nicolai, locuitor al s. Rezina, r-nul Ungheni, de prestare a muncii și serviciilor la stână, precum și în gospodăria sa situată în s. Cetireni, r-nul Ungheni. Ulterior, sub pretextul restituirii unor datorii pentru procurarea îmbrăcăminte, altor bunuri materiale și produse alimentare, Dragomir N. a prestat diverse lucrări în continuare, perioada muncii efectuate constituind sfârșitul lunii martie 2011 până la 10 noiembrie 2012, când prin intermediul rudelor apropiate Dragomir N. a întrerupt relațiile de muncă.

Astfel, Dragomir Nicolai a prestat diverse lucrări la stână în calitate de cioban, precum și în gospodăria lui Carp Ion, fiind în cele din urmă neremunerat și prejudiciat considerabil în sumă de 15 000 lei.

2.1. Tot el, în toamna an. 2012, urmărind intenția de a limita libertatea persoanei, a reținut buletinul de identitate cu seria A 36099855 eliberat de oficiul 36 la 27.02.2007 ce aparținea lui Dragomir N., pe care l-a păstrat la domiciliu. În luna noiembrie 2012, aflându-se la domiciliul său în s. Cetireni, r-nul Ungheni la solicitare a refuzat de a elibera buletinul de identitate nominalizat, astfel limitându-i lui Dragomir N. libertatea de circulație și folosirea documentelor de identitate după necesitățile personale.

3. Sentința în cauză a fost contestată cu apel de către procuror și avocatul Țurcanu T. în numele inculpatului, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Carp I. să fie condamnat în baza art. 168 alin.(1) Cod penal la 2 ani închisoare, în baza art. 360 alin.(2) Cod penal la 2 ani închisoare, iar prin aplicarea art. 84 Cod penal, definitiv, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate să-i fie stabilită pedeapsa de 3 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis. În argumentarea apelului a invocat că instanța corect a stabilit circumstanțele cauzei, dând o apreciere justă probelor administrate, corect calificând faptele incriminate lui Carp I., însă neîntemeiat a aplicat în privința acestuia prevederile art. 90 Cod penal, stabilindu-i o pedeapsă mai blândă, cu încălcarea criteriilor generale de

individualizare a pedepsei. În speță s-a cauzat o pagubă materială în proporții considerabile săvârșită prin folosirea unei munci a altei persoane profitând de situația vulnerabilă a părții vătămate, precum și prin înșelăciune. Carp I. nu a conștientizat caracterul ilegal al acțiunilor întreprinse, dînd dovadă de lipsă de respect față de munca prestată de către altă persoană, ceea ce demonstrează intenția clară a inculpatului de a se folosi de munca neremunerată și de a nu restitui suma de bani lui Dragomir N. cu privire la recuperarea prejudiciului, iar aplicarea pedepsei cu suspendare condiționată a executării acesteia nu va duce la corectarea lui.

- avocatul, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri de achitare, invocînd că în ce privește condamnarea lui Carp I. în baza art. 168 alin.(1) Cod penal, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, iar relațiile dintre inculpat și partea vătămată țin de codul muncii, adică de angajator și salariat. Acțiunile inculpatului au fost eronat interpretate de către instanța de judecată, acestea nerealizînd latura obiectivă a infracțiunii imputate: obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei, prin înșelăciune. Inculpatul nu a obligat nici într-un mod partea vătămată la muncă, nu l-a constrîns, nu a aplicat nici violență fizică și nu l-a amenințat, acesta din urmă prestînd munca sa benevol, din proprie inițiativă, iar în instanța de judecată nu a fost prezentată nici o probă că partea vătămată ar fi fost impusă prin constrîngere, violență fizică sau amenințare la muncă, dimpotrivă din declarațiile sale reiese că acesta conștient și de bună voie s-a angajat la munca de cioban. Consideră, că prin acțiunile sale Carp I. a încălcat doar art. 141 alin.(3) Codul muncii care prevede, că plata salariului în natură este interzisă, și nicidecum nu a săvârșit o infracțiune, sau instanța de judecată creează astfel o practică prin faptul că orice angajator care nu achită salariul sau achită în natură și nu în monedă națională urmează a fi supus răspunderii penale pentru muncă forțată. Faptul că între inculpat și partea vătămată nu există un contract individual de muncă încheiat în formă scrisă nu exclude existența unui contract și a relațiilor de muncă.

Referitor la învinuirea adusă în baza art. 360 alin.(2) Cod penal, consideră că latura subiectivă a acestei infracțiuni nu a fost demonstrată și prin urmare a fost condamnat ilegal, fiindcă de fiecare dată cînd partea vătămată avea nevoie de actul de identitate, inculpatul îl acorda, iar dacă

Carp I. avea intenția directă și își dorea să limiteze libertatea de circulație a lui Dragomir N., atunci ar fi refuzat restituirea buletinului de identitate și în celelalte cazuri când acesta a fost solicitat de către victimă, fapt ce nu s-a întâmplat, deoarece nu a avut niciodată acest scop. Sentința instanței de judecată a fost emisă cu mai multe încălcări, instanța nu a dat aprecierea corespunzătoare declarațiilor inculpatului, părții vătămate, a martorilor, precum nici nu s-a pronunțat asupra admisibilității sau inadmisibilității acestora, conform prevederilor art. 394 alin.(1) pct.2, 100 alin.(4) și 101 alin.(4) Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 mai 2014, au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate de procuror și avocatul Țurcan T. în numele inculpatului.

5. Instanța de apel a constatat că instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor pe dosar, a apreciat probele cauzei din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia de vinovăție a inculpatului Carp I. în săvârșirea infracțiunilor incriminate.

Totodată, a considerat că la aplicarea pedepsei lui Carp I. pentru infracțiunile comise, instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75 Cod penal, de persoana inculpatului, care se caracterizează pozitiv, anterior nefiind judecat. Prin urmare, prima instanță legal a statuat, că nu este rațional ca Carp I. să execute pedeapsa închisorii stabilite, dispunând în acest sens aplicarea art. 90 Cod penal – suspendarea condiționată a executării pedepsei, stabilindu-i un termen suficient, în limitele legii. O atare pedeapsă va contribui la corectarea inculpatului, precum și la prevenirea săvârșirii de către el a altor acțiuni infracționale sau de alt ordin, dînsul fiind sub supravegherea organelor care pun în executare sentința, sub pericolul de a executa pedeapsa cu închisoare stabilită în caz dacă va mai admite acțiuni ce sunt incompatibile cu ordinea stabilită de lege.

La fel, instanța de apel a reținut că, afirmațiile avocatului Țurcan T. precum că probele acumulate nu confirmă vina inculpatului Carp I. în comiterea infracțiunilor incriminate nu și-au găsit confirmarea și sunt neîntemeiate neavînd suport probatoriu, fiind combătute prin probele administrate, iar faptul nerecunoașterii vinovăției este un drept al

inculpatului care nu poate fi reținut în detrimentul acestuia.

6. Împotriva hotărîrilor nominalizate a declarat recurs ordinar inculpatul Carp Ion, care invocînd prevederile art. 427 alin.(1) pct.6), 8), 10) Cod de procedură penală, solicită, casarea acestora cu pronunțarea unei hotărîri de achitare, invocînd repetat aceleași argumente care le-a menționat avocatul în cererea de apel.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului ordinar declarat de inculpat, menționînd că recurentul solicită reaprecierea probelor considerînd că nu au fost administrate în raport cu prevederile art. 101 CPP, prin urmare a solicitat respingerea, recursului declarat ca inadmisibil .

8. Judecînd recursul ordinar declarat și verificînd argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanța de recurs este în drept de a-l admite, cu casarea parțială sau totală a hotărîrilor atacate, să rejudece cauza și să pronunțe o nouă hotărîre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Călăuzitoare în acest sens sunt și prevederile pct.18 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 30.10.2009, „*Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală*”, în care se menționează că, instanța de recurs, la examinarea acestuia, verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material. Chestiunea dacă fapta este constatată conform legii este un temei de drept, deoarece privește încadrarea juridică dată faptei săvîrșite, astfel ea cade sub controlul instanței de recurs, pentru care fapta nu poate fi privită ca fiind stabilită atunci cînd se constată ilegalități.

Potrivit alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatului.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prevederile art. 113 Cod penal, stipulează că calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători, iar noțiunea de calificare a infracțiunii cuprinde determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

Totodată, Colegiul menționează că, potrivit rechizitoriului Carp Ion a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 168 Cod penal – forțarea unei persoane să presteze o muncă împotriva dorinței sale, ținerea persoanei în servitute pentru achitarea unei datorii, obținând prestarea muncii și serviciilor persoanei prin înșelăciune.

În cadrul examinării cauzei în instanța de fond, acuzatorul de stat a modificat învinuirea adusă inculpatului, din art. 168 Cod penal (red.2002) în art. 168 alin.(1) Cod penal (red.2013) în legătură cu modificarea legislației, ulterior, inculpatul fiind condamnat în baza normei respective.

Astfel, instanța de fond, făcând trimitere la modificările operate în Codul penal prin Legea nr. 270 din 07.11.2013, în vigoare din 10.12.2013, a considerat că acțiunile inculpatului urmează a fi încadrate în prevederile art. 168 alin.(1) Cod penal și anume – *obținerea muncii de la o persoană împotriva voinței ei, prin înșelăciune, dacă această acțiune nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii.*

Colegiul penal menționează că, la 10 decembrie 2013 a intrat în vigoare Legea nr. 270 din 07 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, potrivit căreia art.168 Cod penal (red.2002) a fost expus în altă redacție și anume art. 168 alin.(1), (2) și (3) Cod penal. Concomitent, prin legea dată a fost modificată și sancțiunea normei penale.

Totodată, Colegiul penal consideră greșită concluzia instanțelor de fond precum că acțiunile inculpatului urmează a fi reîncadrate din prevederile art.168 Cod penal în cele ale art.168 alin.(1) Cod penal.

Potrivit art.8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Conform art.10 alin.(1) Cod penal, legea penală, care înlătură caracterul infrațional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

Aliniatul (2) al aceluiași articol stipulează că, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

Prin urmare, reieșind din faptul că Legea nr. 270 din 07.11.2013, în vigoare din 10.12.2013, nu conține careva prevederi care ar înlătura caracterul infrațional al faptei, ce ar ușura pedeapsa ori în alt mod ar ameliora situația persoanei care a comis infracțiunea, aceasta nu are efect retroactiv în speța dată, și, acțiunile subiecților infracțiunilor care cad sub incidența legii în cauză, urmează a fi calificate, potrivit prevederilor art.8 Cod penal, în baza legii penale în vigoare la data săvârșirii infracțiunii.

Colegiul penal atestă că, sancțiunea art. 168 Cod penal (red.2002) prevedea pedeapsa închisorii de pînă la 3 ani, iar sancțiunea art. 168 alin.(1) Cod penal (red.2013) prevede pedeapsa închisorii de la 2 la 6 ani, adică este mai gravă comparativ cu cea prevăzută de norma penală a art. 168 Cod penal (red.2002).

În asemenea circumstanțe Colegiul penal constată că, instanțele judecătorești stabilind corect fapta și circumstanțele în care s-a produs, incorect a ajuns la concluzia calificării acțiunilor inculpatului Carp I. conform prevederilor art. 168 alin.(1) Cod penal, astfel, aplicînd prevederile art. 8, 10 Cod penal, Colegiul penal conchide că în speță, urmează a fi reîncadrate acțiunile inculpatului Carp Ion la momentul săvârșirii faptei, în baza art. 168 Cod penal (red.2002), aceasta fiind corectă, fără a agrava situația inculpatului.

Din aceste motive, recursul ordinar declarat de către inculpat urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței instanței de fond și deciziei instanței de apel, în latura penală, cu pronunțarea unei noi hotărîri în această parte.

La stabilirea pedepsei, ținînd seama de prevederile stipulate în art.61, 75 Cod penal, de gravitatea infracțiunilor săvârșite de inculpat, care fac parte

din categoria celor mai puțin grave, de persoana acestuia, care se caracterizează pozitiv, anterior nu a fost judecat, de scopul pedepsei penale - restabilirea echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și din partea altor persoane, Colegiul penal consideră că nu este rațional ca Carp I. să execute pedeapsa cu închisoare, stabilindu-i suspendarea executării pedepsei pe un termen de probă de 2 ani.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul și stabilind prezența temeiului prevăzut de art.427 Cod de procedură penală, urmează să caseze hotărârile instanțelor de fond, să rejudece cauza și să pronunțe o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația inculpatului.

În același rînd, cu referire la condamnarea lui Carp Ion în baza art. 360 alin.(2) Cod penal, instanța de recurs constată că, instanțele de fond, au examinat complet și obiectiv toate probele administrate la dosar, verificîndu-le sub aspectul pertinentei și concludenței, atât pe cele obținute în procesul urmăririi penale, cât și în cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face ca concluzia instanțelor privind vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii date, să fie justă și întemeiată.

Conținutul probelor și valoarea lor probatorie este analizată desfășurat și minuțios în textul hotărîrii instanțelor de judecată, care în coroborare demonstrează complet vina lui Carp I. în infracțiunea prevăzută la alin.(2) art. 360 Cod penal, astfel Colegiul consideră justă concluzia instanțelor inferioare referitor la corectitudinea stabilirii stării de fapt și calificării acțiunilor inculpatului pe acest capăt de învinuire.

Totodată, instanța de recurs constată că, fiind în prezența împrejurărilor, conform cărora probele administrate la dosar și anume: - *declarațiile părții vătămate Dragomir N., a martorilor Dragomir R., Dragomir I., Dragomir V., precum și explicațiile inculpatului Carp I.* care a declarat că, deși partea vătămată, prin intermediul fratelui său Dragomir Radu, i-a solicitat restituirea buletinului de identitate, acesta nu a fost de acord să i-l dea, reținîndu-l cu scopul ca partea vătămată să nu plece undeva pînă cînd nu va restitui datoriile pentru bunurile pe care i le-a procurat, precum și pînă nu va

repara prejudiciul persoanelor la care a scăpat oile prin grădini.

Astfel, din aceste explicații este evident scopul ilegal al inculpatului de a limita libertatea de circulație a părții vătămate.

Prin urmare este neîntemeiat argumentul recurentului precum că partea vătămată Dragomir N. personal nu a solicitat buletinul de identitate, deoarece la calificarea infracțiunii este important reținerea ilegală a actului precum și scopul de a limita libertatea de circulație a părții vătămate. Mai mult că, la momentul solicitării buletinului de identitate era prezent inclusiv și partea vătămată, care a menționat că îi era frică de inculpat, din care motiv nu vorbea el, dar fratele său.

Totodată, libertatea de circulație a fost limitată lui Dragomir N. prin faptul că, din explicațiile ultimului acesta dorea să-și perfecteze pașaportul internațional pentru a pleca peste hotarele țării, iar din motiv că nu avea buletinul de identitate nu a fost posibil să-l întocmească. La fel, atât din declarațiile părții vătămate, cât și martorului Dragomir R., partea vătămată fiind bolnav de pneumonie nu se putea adresa la spital, deasemenea din motivul că inculpatul refuza să-i transmită buletinul de identitate.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit conchide că, eroarea comisă de instanțele de fond și apel urmează a fi corectată, prin admiterea recursului ordinar declarat de inculpatul Carp Ion, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și sentinței primei instanțe, în latura penală, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri.

9. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Carp Ion, casează parțial sentința Judecătoria Ungheni din 24 februarie 2014 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 mai 2014, în latura penală, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre după cum urmează.

Carp Ion se condamnă în baza art. 168 Cod penal (red.2002) la 1 (unu) an închisoare.

Menține condamnarea lui *Carp Ion* în baza art. 360 alin.(2) Cod penal, la 2 (doi) ani închisoare.

În baza art. 84 alin.(1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, definitiv lui *Carp Ion* i se stabilește pedeapsa de 2 (doi) ani și 6 (șase) luni închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, se dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii stabilite lui *Carp Ion* pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

În rest, dispozițiile hotărârilor contestate se mențin.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 16 decembrie 2014.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti

Nadejda Toma

Petru Moraru